

LUMINA.

Pretiuulu de prenumeratiune:

pre anu intregu . . . 6 fl. v. a.
 „ diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
 „ patrariu de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu . . . 9 fl. v. a.
 „ diumetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

Foia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Corespondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina“ in Aradu, cancelari'a episcopesca.

Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond) tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl., era mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiuulu publicatiuniloru se se anticipe.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Memorisarea.

Unulu dintre relele, de cari suferu invetiamentulu la noi, este si memorisarea seu invetiarea fora de carte, ce se numesce si invetiarea de a rostulu, si ce unii invetiatori mai priceputi o batjocorescu cu terminulu de bovisare.

Acest'a este unu reu vechiu, moscenitu de la aceia dintre antecesorii nostri, cari veniau in scola numai se spuna: „Auditi, baieti! acum'a capetati lectiunea de la pagin'a a 4. unde e tiparitu cuventulu „sciinti'a“, pana la pagin'a 5. jos in unghiu, unde e cuventulu „folisitorie.“ De la sciinti'a pana la folositorie se-mi sciti recita in prelegerea viitoria ca Tatalu nostru, ca de nu, apoi vai de pelea v'ostre!“

Seu deca nu erau manuale tiparite, intru invetiatoriuulu in scola de dicta ce dicta, apoi comandu scolariloru: „Ce vi-am dictatu astadi, totu se-mi sciti spune pre mane fora de carte, ca de nu, 12 sunt ale v'ostre. Acum diceti rogatiunile si mergeti catra casa, dati binetie pe strate, sarutati man'a la parinti.“

Chiamarea invetiator'esca, pentru acestu feliu de invetiatori era forte comoda. Intru invetiatoriuulu in scola, intrebata de baieti se spuna ce li-a datu de lectiune, se reciteze, era elu numai asculta. Deca cutare baietu, in de a rostulu nu scia cutare cuventu se-lu spuna rapede, invetiatoriuulu comandu altui baietu se mi ti-lu bata, si era in fiecare scola cate unulu, cum se dice „greu la mana,“ carele scia da bine. Dupa acesta operatiune capetamu lectiune noua, si asia mai departe, intr'o prelegere casi intr'alt'a.

Dar pre catu li era acestor'a de comoda carier'a invetiator'esca, pre atat'a li-a fostu si de neroditoria, fora

de folosu pentru invetiacei. Invetiacei nu-si dedeau truda se intielega ceva. Caci se incredeau in cuvintele din carte. Nu-si dedeau truda se intielega pentru ca nici insusi invetiatoriuulu nu pretindea de la densii intielegere, ci numai recitare.

Fiindu ca astu-feliu invetiacei nu se deprindeau a intielege, poterea loru intielegatoria (intelectuala) li remanea nedesvoltata, desi scopulu principalu alu scolei este tocm'a desvoltarea acestei poteri intielegatorie.

Absolvau cate doue si trei cursuri, inse de pre intieliginti'a bietului scolaru nu poteai judeca cumca ce a invetiatu si cati ani a umblatu la cutare scola poporala seu superiora, caci acesta intieligintia era si acum casi mai nainte. Numai cu testimoniulu poteau se se legitimeze despre anii cati a umblatu la scola. Si in acestu testimoniulu erau calculele basete, nu pre sciintia, nu pre invetiatura seu intielegere, ci basate pre desteritatea in recitare. Cu recitarea se faceau essaminele. „Aidamu la dlu invetiatoriu, se-i recitam studiuulu ca se apropia essamenulu!“

Merita se petrecemu cu atentiune mai departe pasu de pasu mersulu unei scoli in care s'a incuibatu memorisarea. Eca ce se intempla:

Deca baietii aducu de a casa putiena iubire catra scola, si prin urmare putiena voia si straduintia, atunci nu vreu se primesca a supra-le sarcina cea grea de a memorisa. Pentru ca memorisarea este sarcina grea si chinu. Numai ceea ce invetia cu intielegere, i face baietulu placere, ma potemu dice desfetare.

Cu asemenea invetiacei de putiena straduintia, invetiatoriuulu se vede silitu a pasi cu asprulu. Aspro astadi si mane, invetiaceiului in fine i se uresce de atat'a sila si

FOISIORA.

Ceva despre francmasoni.

In „Credente catolico“ din Lugano, diariu catolicu, se produce unu estrasu din pastoral'a eppulu de Annecy asupra francmasonilor, carea secta, forte contraria crestinismulu, s'a latitu intr'ascunsu pana intre omenii de literatura, intre barbatii de statu, si predomnesce o mare parte a diaristice. Amintit'a pastoral'a dice asia:

„Este o constitutiune proiectata de sect'a inimica bisericii. Prin insielatiuni si agitatiuni a succesu invetiaceiloru acestei lige secrete a-si veri articlii sei principali, acusi unulu dupa altulu, acusi mai multi de odata, in legislatiunea mai gat'a a tuturoru poporaloru Europei.“

„Discipulii acestei lige secrete dicu catra legislatorii si barbatii de statu“ (prin diariile sustienute de „fratii“ aceleia.)

„Tieneti pre preoti in servitute, si candu li s'ar pare cate-nele pre grele, spuneti-le: ast'a e libertatea.“ (Da, ast'a se vede din procedur'a d. e. candu pentru „abusarea de catedra“ in codicele Germaniei e defipta pedeps'a de 500 fl. seu siese septemani arestu; si in legile unguresci pentru casatoria, candu preotulu ar lucr'a amesuratu consciintiei sale si dupa pravil'a bisericii.)

„Ca se nimiciti influinti'a clerulu, rapiti-i bunurile seculare

cari i-lu facu independinte, dati-i salariu de amplotiatu alu statulu, faceti-lu lucratoriu dileriu.“ (S'a facutu de ajunsu in tota lumea.)

„Luati clerulu totu ce-lu pote tiené in vedea la poporu; scoteti-lu afara din adunarile v'ostre consultative, din parlaminte, din administratiuni, din totu loculu, ca se-lu degradati.“ (Numai popii se nu fia“ se dice la alegerea membriloru comunali si comitatensi.)

„Indepartati pe preoti dela prunci, alungati-i din scolele poporali, predati invetiamentulu, in scolele midilocie, mireniloru, in catu preotiloru se li fia oprita intrarea.“ (De aci provine legea scolaria neconfessionala, de aci imputienarea (si de ar fi cu potintia . . .) instructiunii religionarie si a cercetarii bisericii pre la gimnasie si scole reali.)

„Ca preotii se nu vorbesca pre multu catra poporu, impu-tienati serbatorile, intrebuintiati dominecele spre essercitie militarie, spre ospetie si festivitati; spuneti poporulu intre altele ca lucrulu mai multu santiesce d'a, de catu miss'a si rogatiunea. Introduceti serbatori natiunale paganesci, seu ori ce altfeliu de serbatori, numai deca prin acelea s'ar poté uitá serbatorile preotiesci.“ (Se intempla din cuventu in cuventu in cea mai mare estindere; de proiecte pentru imputienarea serbatoriloru amu auditu, milit'a face mersuri si tiene parade si in timpu de pace sub decursulu servitiulu ddiescu, turnerii, productiuni in puscaritu, prelegeri felurite, tote se strapunu pe orele nainte de mediadi ale

aspréla cu recitarea, o taia la fuga, uresce scól'a si pre invetiatoriu. Invetiatoriulu face rapórté pre la directoru, si inspectoru cà baietii nu vinu la scóla, dar tóte inzedaru, nu-i poti aduce nici cu pandurii, càci e mai tare legea naturei, e mai tare fric'a loru ce o pórtá de recitatulu ce li se pretinde, si de asprimea invetiatoriului. — Déca invetiatoriulu nu e fórté aspru, dar totusi pretinde recitarea, baietii vinu la scóla inse nu invétia nemica, ilu maltratéza pre invetiatoriu in câtu acum e silitu se taia elu fug'a.

Se presupunemu acum'a casulu alu doile, cà adeca baietii de a casa aducu iubire pentru scóla, straduintia, si nisce bune dispusetiuni spiritali. Vor invetiá a recitá ceea ce li se pretinde, dar neintielegendu nemica, nu vor poté face nici unu essamine in care se arete sporiu. — li se uresce si invetiaceiloru, si parintiloru, si invetiatoriului de unu lucru in care nu vede nici unu sporiu.

Acestea sunt rezultatele memorisarii pentru scolari si invetiatoriu: taia fuga de scóla, séu in casulu celu mai bunu li se uresce de ea.

Nu este unu lucru mai greu si mai neplacutu pentru invetiacelu de câtu memorisarea séca, — nu este pentru invetiatoriu chinu mai mare de câtu a-lu invetiá pre baietu se reciteze. Care invetiatoriu si-a uritu dilele, séu vré se-si sparie elevii, pretinda numai multa memorisare

Déca invetiatoriulu de astadi ar fi totu celu de de multu, celu pururia cu bat'a la mana, gat'a a snopí baietii pre tieca pre nemica, atunci ar poté se pretinda memorisare si se-si faca chiamarea comóda casí invetiatoriulu vechiu de care pomeniramu mai sus, si caruia nu-i pesá cà copíii fugu dela scóla. Inse din esperiintiele trecutului scimn cà cu bat'a nu s'a potutu pune basa culturei nóstre. Invetiatoriulu de astadi cauta se fie amicu cu invetiaceii sei. Atunci pre invetiacelu fric'a ilu legá — séu mai bine disu: indepartá — de invetiatoriu. Astadi pre invetiatoriu si invetiacelu cauta se-i impreune respectulu si amórea. Multi baieti aducu din cas'a parintiloru tierani fric'a catra scóla. Invetiatoriulu cauta s'a stirpésca acésta frica si s'o inlocuésca cu iubirea. Atunci nu trebuescu solgabirai si panduri, càci vinu baietii la scóla, precum preste totu: invetiatorii cei buni nici odata nu ducu lipsa de scolari.

Memorisarea, are si ea loculu seu si partea sa cea buna. Este acolo unde copíii au se invetie (dar si acestea cu intielegere) regule scurte de morala si buna portare, declamatiuni placute ce nu se estindu prè lungu. Numai

dominecei. Dominecele din oficiu se profana prin lucruri publice. Prin locurile montanistice domineca si serbatóri'a cu nemic'a nu se mai desclinesce de catra alte dile de lucru, se cara ruda, carbuni, pétra, lemne etc. ba si tocmai si candu se solvesce lucratoriloru soldulu lunariu, se alegu órele nainte de médiadi ale serbatorii, ca ómenii se nu póta vení la bisericá. In domineci si serbatorii nainte de médiadi se tienu siedintie le judetie comunali s. a.)

„Ca se debilitati clerulu, cautati ca se-lu desbinati de superiorii loru, iritati pe preoti contr'a si episcopiloru loru, rumpeti legatur'a ierarchiei si biseric'a va trebui se cada.“ (Díarietie francmasone lucra din destulu in tóte dilele, se efeptuedie intreprinderile aceste.)

„De voiti a duce treb'a intr'acolo ca se stepaniti biseric'a, arogati-ve dreptulu de a alege, a denumi si a cresce pe preoti.“ (Asiá procede stang'a congresului de autonomia catolicu, care standu mai cu séma din francmasoni séu partisani de ai loru, in acestu modu vreu se reformeie biseric'a cat. Repausatulu ministru Eötvös voia se faca teologia de statu reg. ung. pentru tóte confesiunile. — Defectele acestei proceduri autonome s'a observatu din destulu si in statutulu nostru organicu.)

„Atragei inspectiunea scóleloru clericali catra voi, retieneti-ve denumirea profesoriloru de teologia si li dictati lectiunile. Puneti astfeliu de profesori, cari invétia numai religiunea vóstra.“ (Ast'a s'a facutu in Svitier'a in dieces'a Basilea, unde regimulu a prescrisu doctrinele teologice.)

atát'a se aiba memorisarea se se incépa terenulu *esaminiu* anu *intielegerei*, unu scolarulu se se exprima cu propriele sale cuvinte.

Dicu unii: e bine se invetie din carte, cà invétia a se exprime corectu. — Inse expresiunea corecta n'are dreptu se se cultive spre daun'a intielegerei. Mai de folosu si mai pretiósá este intielegerea de câtu expresiunea. De altminte póte invetiá elevulu expresiune corecta de acolo, unde e permisa memorisarea, precum diseramu mai sus, dar si mai vertosu póte se invetie din essercitiile verbali, cari se incepu delocu cum intra in scóla, si se continua a lungulu tuturoru aniloru de scóla.

Se aducemu aci dóue esemple din esperiintia: Unu invetiatoriu avea numai unu manualu de drepturi si detorintie, si duoi elevi la acestu studiu. Unulu invetiá din manualulu ce-lu avea, éra cel'a laltu numai din esplicatiunile invetiatoriului. La esame, celu ce invetiase din explicatiune (fiindu cà avuse unu invetiatoriu fórté capace) sciá se respunda scurtu si bine la tóte intrebarile, inse scolarulu celu cu manualu, nu sciá de câtu cuvintele si sirurile cum sunt in carte.

Intr'altu locu, scolarii sciáu de a rostulu totu studiulu, dar déca ii intrebai: „Ce cugetati, ce numinu noi statu?“ nu sciáu dá nici unu respunsu, inse déca luai cartea la mana a-i intrebá de acolo, li se deschidea graiulu ca perperiti'a la móra.

Ceea ce au invetiatu a memorisá, uita; éra ce au invetiatu a intielege, li va remané pentru tóta viétia si vor luá folosulu.

Deci memorisarea séca trebuesce delaturata: pentru a usurá sarcin'a invetiatoriului, pentru a-i face placuta chiamarea lui, pentru a-lu inpretini pre elevu cu scól'a, pentru a-lu face se intielega invetiatur'a si prin urmare — se aiba folosulu de scóla.

Memorisarea, preste aceea cum diseramu, cà nu e recomandabila din puntu de vedere didactícu càci elevulu, neintielegendu ce invétia, n'are nici unu folosulu de invetiatura, si càci poterea intielegatória standu une ori neactiva ajunge se scada si se se timpésca, — are scaderi si in direptiunea pedagogica.

De pre urmari, rezultate, de pre efecte se póte cunosce déca cutare institutiune séu cutare metodu este bunu si corespundietoriu, séu nu? Cu alte cuvinte: De pre rodu (intielegintia si sciintia) se cunosce déca cutare semintia (invetiatura) a fostu buna, si déca arborele (elevulu) a crescutu sub ingrigire (metodica) corespundietoria.

„Inchideti monastirile, alungati calugarii dintr'ensele, detrageti-le bunurile, rapitile drepturile loru cetatienesci, alungatii din scóle, faceti, ca diurnalistii vostri se-i spoiésca cu tina.“ (S'a facutu prin Spania si Itali'a si curendu vine rondulu si la Ungaria. — Ierarchia nóstra or. rom. nu duce grigea ast'a càci n'are monastiri.)

„Nu toti vi vor crede; dar ast'a nu face nemic'a. Atát'a totusi vor crede, câtu e de lipsa ca activitatea preotiloru se se impedece, si partid'a loru se se disólva.“ (Si ast'a e adeveratu; cà mintiunile de sute de ori restornate, éra de sute de ori se reproducu, pana ce totusi se va lipi ceva de mass'a poporulu si opiniunea publica faurita cu maiestria si va affa manifestarea sa in legile inimice bisericii, precum s'a intemplat si se va mai intemplá.)

Asiá a descrisu acelu eppu spiritulu si activitatea francmasoniloru, si intru adeveru fórté bine a nimeritu si pentru tier'a nóstra.

Audimu a dese ori pe asiá numitii iluminati dicendu: cà acest'a e *spiritulu timpului*; da, inse timpulu are tocmai atátu de putienu spiritu in sine, séu atátu scie cugetá, câtu si spiritulu vinului, ci acelu spiritu e spiritulu ómeniloru, cari traescu in óre-care timpu. A afirmá apoi, ori este acestu spiritu alu timpului bunu séu reu, depinde de acolo, cum sunt ómenii dispusi a judecá despre elu. Dar nici sentintia maioritatiei nu se póte luá de decisiva, cà ori este spiritulu timpului unu spiritu sublimu

edagogica este ca elevii, devenindu barbati, nu știu se-si castige autonomi'a necesaria in suer'a lor, ci ascépta totu instructiuni de la altii, cari ii potu face de instrumente lor-si; că asemenea barbati nu știu se-si creeze însisi o pusetiune in societate, prin intieliginti'a si lucrulu lor, ci primescu pusetiunea ce li-o dà sôrtea ôrba;

sunt conservatori scrupulosi ai actualitatei, verme in herénu, se temu de veri ce novatiune, — pentru că n'au invetiatu a cugetá, a intielege si a judecá, prin urmare din capulu locului se temu că novatiunea va fi rea;

in locu se cerce calea cea mai buna in afacerile lor, ei cêrca o capta, unu calapodu;

in locu se umble dupa ratiunea, dupa intielegerea lor, ei cêrca unu ce autoritativu caruia se i se inchine;

in locu se-si dee truda a gasi însisi adevêrulu, ei mai bine vor se crêda ce li spune vecinulu, fie chiar mintiuna, căci a crede vecinului nu-lu costa cugetare, intielegere si judecare, la cari nu s'au dedatu s. c. l.

Din asemenea fiintie, nededate a se supune cu placere cugetarii, intielegerii si judecarii, neiubitórie de lucru si neautonóme in afacerile lor, nici candu nu vom poté face „biserica, santita lui Ddieu.“

Cucerirea lumii de evrei.

La 9 Septembrie, maiorulu Osman-Bey, autorele operei intitulatê *Turci'a sub domni'a lui Abdul-Aziz*, tieni in Geneva o conferintia la Casina, curtea St. Pierre, asupra cuceririi lumii de evrei. Oratorele incepú s'arête că evreii in totu timpulu s'au silitu se supuna rasele straine prin apesarea financiara, si fara a întrebuinti armele séu forti'a fisica. Spre a probá acést'a, autorele dà unu resumatu din prim'a perióda a istoriei ebraice, care coprinde epoc'a lui Abraamu si a lui Moise.

In timpul acestei perioade, evreii invetiara pe descendintii lor a se servi de usura ca midilocu de apesare.

Legea lui Moise are de scopu se transforme pe evrei in cuceritori prin midiloculu armeloru si se puna fundamintele regatului Judeiei. Dupa caderea acestui regatu, evreii incepura din nou lupt'a financiara si prin acestu midilocu se grabira a combate pe stepanitorii lor, Asiriani, Persi si Romani.

Acést'a agresiune clandestina a evreilor, atrase asupra-le ur'a Romanilor, cari se otarira a-i nimici prin derimarea Ierusalimului, centrulu visibile alu judaismului. Resultatele acestei expeditiuni nu fura cu tóte astea astu-felu precum le doriau Romanii, căci din acea di evreii parasira Judei'a si se transformara intr'o rasa cosmopolita, care nu tinse la altu ce-va, de câtu a-si apropiá bogatiile lumii întregi. Legate prin traditiuni religióse

si luminatu, intocma cum amu dice d. e. O clica de studinti socóte in sine, că a facutu ceva genialu si admirabilu, candu nu invétia nemica, séu face escesse. Precum aici numai judecat'a invetiatorului seriosu si intieptu decide, asiá si asup'r'a spiritului timpului Ddieu va decide, si vai! câtu de infricosiata trebuie se fia condamnarea lui, imfle-se macar spiritulu timpului cu laudele ca si bróscu din fabula, carea voindu a se imflá pana la marimea bouului, in fine a plesnitu ca vai de ea. Si fiindu că acum lumea e cuprinsa de o nadusiéla cu totulu nesuferita, socotu că multu timpu nu va trece, pana vor si incepe tresnetele a curati aerulu, că cam pré multu tuna si fulgera.

Spre afirmarea dicerii nóstre despre spiritulu timpului aflámu in Faust alu genialului Göthe armatóriile:

„Was ihr den Geist der Zeiten heisst,
Das ist im Grund der Herrn eig'ner Geist,
In dem die Zeiten sich bespiegeln etc.“

Óre ce dicu la acestea „iluminatii séu adoratorii spiritului timpului?“ Nu se vor rusiná de nesocotinti'a lôru?

Acestu spiritulu fiindu in timpu, se schimba cu timpul, si totu seclulu, potemu dice, că produce altu spiritulu, dar spiritulu acelu sublimu alu religiunii, spiritulu santu, care dupa eternelo legi ale naturei viédia in lume si pe care francmasonii asiá bucurosu l'ar alungá dintr'ens'a, acestu spiritulu, dicu, in eternu va romané. „Ceriulu si pamentulu va trece s. c. l.“

si prin spiritulu de solidaritate, membrele respandite ale judaismului formara totu-deun'a o masa compacta si omogena, care sciá se inlature actiunea timpului si influintiile etnografice si geografice. Astu-felu evreii remasera totu evrei in decursulu evului mediu si in timpurile moderne, spre reulu tieriloru in cari locuescu si alu moravuriloru ce au trebuitu se contracteze.

In cursulu evului de midilocu isbutindu se culéga bogatii imense, evreii n'acceptau de catu o circumstantia favorabila, pentru a pune capetu cuceririi crestine, si revolutiunile ce sangerara finele seclului trecut, detera semnalulu acestui atacu, care avea se puna in latirile evreiloru societatile moderne. Cucerirea evreiloru in finantie astadi e unu faptu implinitu căci nimeni nu li-ar poté disputá posesiunea.

Socialminte, acestu poporu navalitoiu este a totu-puternicu, căci a isbutitu se monopolizeze tóte profesiunile liberali in profitulu seu. In tóte Statele, influinti'a si puterea sa sunt simtite, si acést'a influintia nu se exercita de câtu spre a impinge inainte cucerirea cosmopolita a evreiloru. (*La Patrie de Genève*).

VARIETATI.

= *O cale ferata sub secestru.* Guvernulu de Vien'a a dicatu secestru a sup'r'a calei ferate de Lemberg-Cernauti, de reulu mai multoru abusuri intemperate pre acést'a linia. Comerciuulu si pres'a saluta acést'a mesura energica si drépta a guvernului nu mai putienu se bucura actiunarii, ale caror'a interese nu erau destulu de respetate de catra consiliulu administrativu si directiunea generala a acestei căi.

Concursu.

Pentru Statiunea invetiatorésca la scól'a conf. gr. orient. romana din Comunitatea *Maderatu*, Protopresbiteratulu Siria (Vilagos) Cttulu Aradu, carea prin resignarca invetiatoriului *Georgiu Onea* devenindu vacanta, se publica concursu cu terminulu puna in 14 octobru a. c. st. v. in care di va fi si alegerea.

Emolumintele sunt: in bani gat'a 200 fl. v. a. 12 orgii de lemne, din care se incaldiesce si scól'a. $\frac{2}{4}$ sessie pamentu estravilamu, $\frac{1}{2}$ jugeru de gradina pentru legumi, 8 fl. v. a. pentru scriptoristice, 15 fl. v. a. pentru unu familiaru la scóla, dela tóta ingropatiunea 50 er. si cortelu bunu liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati a-si trimitte recursurile pana la terminulu susu pusu: documentate cu Testimoniu din Preparandia, si că au absolvatu celu pucinu 4 clase normale, cu atestatu de calificatiune; si de moralitate, totu odata se poftesce ca se fie cantaretiu bunu, si eminente, aratandu-se in vre-o Dumineca, séu serbatore in s. Biserica, — celu ce va fi cantaretiu bunu, si eminentu dupa ce va fi esaminatu in cantarile rituale prin membrii comitetului Parochialu din locu, inca va fi primitu, macaru de nu va avé 4. clase normali. Recursurile se se adreseze Comitetului Parochialu in Maderatu, posta ultima Pancota.

Maderatu 17 Septembrie, 1872. **Comitetulu parochialu**

3-3.

Cu scirea si convoirea mea: **Joanu Moldovanu** inspectoru scolariu.

Celea ce am disu din pastoral'a susnumitului eppu, atingu in genere biseric'a rom. cat., pe carea francmasonii ar voi cu totulu a o derimá, in parte inse au influintia si spre biseric'a or. Pentru aceea socotu că si noi se priveghiámu si se ne intrarmámu contr'a neamicului comunu, se cugetámu cumca candu se radica dusmanulu, se ni ocupe tier'a, elu cauta se bata mai anteiu fortaréti'a cea mai puternica, că dupa aceea tóte cele lalte citadele de sine singure cadu fara nici o resistintia, asiá apoi vomu pati-o si noi.

Dreptaceaa solidaritate se fia intre tóte confessiunile, se ne lasámu de spiritulu partisanu, de spiritulu de a face proseliti si a mai desbiná pe credinciosi, căci acum e timpul se conservámu numai aceea ce avemu. Se punemu toti la olalta umerii si cu poteri unite se combatemu spiritulu reu alu timpului, si in câtu n'amu poté invinge stricatiunea timpului, cu taria sufletésca se portámu nevoile ce ne intimpina, in tacere se preparámu balsamulu pentru sangerandele rane ale timpului, netedindu calea catra ce este mai bunu. Fórtu frumosu si nimeritu dice in privinti'a ast'a Schiller: „Traesco cu seclulu teu, nu te face inse creatur'a lui; dà contimpuraniloru toi aceea ce li trebuie lor, dar nu ce lauda ei, si far a participá la vin'a lor primesce pedepsele lor cu nolila resignatiune.“ — *Dixi et salvavi animam meam.*

Unu preotu din dieces'a Caransebesiului.

CONCURSU.

Pentru parochia nou infiintata din *Checea-Romana*, Comitatulu Torontatului, se deschide Concursu pana in 14: octovre a. c. avendu alegerea a se tiené in 15: octovre a. c.

Emolumintele acestei parochii sunt: unu sesiune de pamentu constatória din 32 jugere catastrale, biru si stola dela 350 casi, cortelu liberu cu gradina de legumi.

Doritorii de a scupa acestu postu sunt avisati a-si substerne recursurile instruite in intielesulu statutului organicu, si adressate catru Comitetulu parochialu din *Checea-Romana* per: *Gyertyámos*.

Checea-romana in 17: Septemvre 1872.

3-3.

Comitetulu parochialu.

Cu scirsa si invoirea mea: *Meletiu Dreghiciu* m. p., Prot. Thimis.

CONCURSU.

Pre vacant'a statiune invetiatorésca din *Bontiesci*, inspectoratulu Josasiului, cu carea sunt impreunate urmatóriele emoluminte: in numerariu 160 fl; 10 cubule de granu, 6 de cucuruzu, 12° de lemne cortelu; liberu cu gradina de 1/2 jugeru.

Competitorii acestei statiuni au se-si tramita suplicele inzestrate cu prescisele documinte si intitulate comitetului parochiale; — la oficiulu inspectorale, scol., rom., gr. or. in Josasielu per *Gurahontz*, pana la 1. Octovre v. a. c., in carea di se va tiené si alegerea. — *Bontiesci* la 29. Augustu, 1872.

In contielegere cu inspectorulu cerc. de scole

3-3.

Comitetulu parochiale.

Dein incredintiarea respectivului comitetu parochiale. *Joane Munténu* m. p. Inspectoriu cercualu de scole.

CONCURSU.

Pentru vacant'a Parochia din *Selciv'a* — indiestrata cu emolumintele anoali: 30. jugere pamentu, birulu dela 120. case, si stola indatinata, pana in 14, Octovre a. c. candu se va tiené si alegerea.

Doritorii de a ocupá acésta parochia sunt avisati recursurile lor, provediute conformu Statutului organicu, si ad-resande catra Sinodulu parochialu, a le substerne Dlui protopresviteru tractualu alu *Lipovei Joanu Tieranu*.

Velcivá in 14. Septemvre 1872.

2-3.

Comitetulu parochialu,

Cu scirea mea *Joanu Tieranu* m. p. Protop. *Lipovei*.

Concursu.

Prin decisulu venerabilului Consistoriu Aradanu dto. 31 Augutu a. c. ^{Nru 1291.} _{sco. 304.} nimicindu-se alegerea de invetiatoriu tie-nutu la 29 Juniu a. c. in comun'a *Covasintiu* la scól'a gr. or. de langa Biserica-cu acést'a se scrie de nou concursu pentru numit'a statiune invetiatorésca, care duréza pana in 8/20 Octovrie a. c. in care di se va tiené si alegerea. —

Emolumintele sunt:

a) in bani gat'a 350 fl. v. a. — b) 12 cubule de grâu, — c) 6 cubule de cucuruzu, — d) 12 orgii de lemne, din care este a se incaldí si scól'a. — e) Cortelu liberu cu gradina de legumi, — si f) dela fiescecare iumormentare, unde va fi poftitu 50 cr. v. a. —

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu 'si vor trimitte recursurile provediute cu Estrasu de botezu, cu atestatu de moralitate, cu testimoniu despre absolvirea preparandiei séu theologiei, cu testimoniu de calificaciune invetiatorésca cu culculi buni, — éra mai alesu cu documentu despre ace'a; cá densii de mai multi ani se afla aplicati in serviciu practiculu ca invietatori publici gr. or. in cá prin desteritatea loru dovedita pe carier'a invetiamentului sunt meritati. —

Recursurile adressate comitetului parochialu, sunt de a se trimitte-pana la terminulu prefiptu- Reverendis. Domnu *Nicolau Beldea* asesoru consistorialu in *Világosiu*, ca la esmisulu consistoriului in caus'a alegerei de invetiatoriu. —

Covasintiu 19 Septemvre 1872

3-3.

Comitetulu parochialu gr. or.

In contielegere cu mine: *Nicolau Beldea* m. p. comis. consistorialu in caus'a alegerei de invetiatorie.

Mutandu-se statiunea invetia

pentru implerea acesteia se deschide concursu pana la 8 Octobre v. a. c. in care di se va face alegerea.

Emmoluminte sunt: 160 floreni v. a. bani; 10 cubule de bucate, diumetate grâu, diumetate cucuruzu; 12° de lemne si cortelu liberu cu gradina de 1/2 jugeru. Competitorii acestei statiuni au de a-si tramete suplicele provediute cu prescisele documinte pana la prefiptulu terminu — la subscrisulu inspectoriu in *Josasielu*. — Se pctesce ca celu alesu legalmente indata se-si ocupe postulu, ca asfeliu invetiamentulu se nu sufera scadere. — *Zimbru* la 20 Septembre 1872.

2-3.

Comitetulu parochiale

In contiesegere cu *Ivane Munténu* m. p. Inspect. cere de scóle

132/1872

Concursu.

Se deschide pentru ocuparea statiuniloru invetiatorescu din inspectoratulu *Luncii*:

1. *Burzucu* cu salariu anualu 60 fl. v. a. 30 cubule bucate, 4 orgii de lemne, 12 jugere de pamentu aratoriu si cortelu liberu.

2. *Chiraleu* 27 fl. v. a. 16 cubule bucate, 4 orgii de lemne 1 jugere de pamentu si cortelu liberu.

3. *Chiribisiu* 50 fl. v. a. 12 cubule bucate, 4 orgii de lemne, 2 jugere pamentu de fenatiu, cortelu liberu.

4. *Chislazu* 32 cubule de bucate, 10 jugere de pamentu.

5. *Dernisior'a* 30 fl. v. a. 12 cubule bucate, 10 jugere de pamentu, cortelu liberu.

6. *Fancic'a* 40 fl. v. a. 15 cubule bucate, 3 orgii de lemne, 5 jugere de pamentu si cortelu liberu.

7. *Iteu* 18 fl. 40 cr. v. a. 12 1/2 cubule bucate, 3 orgii de lemne, 5 jugere de pamentu, cortelu liberu.

8. *Margine* 20 fl. v. a. 8 cubele bucate, 3 orgii de lemne, 16 jugere de pamentu si cortelu liberu.

9. *Saldobagiu* 45 fl. v. a. 18 cubule bucate, 2 orgii de lemne, 2 jugere de pamentu.

10. *Suiugu* 40 fl. v. a. 22 cubule bucate, 5 orgii de lemne si cortelu liberu.

11. *Voivozi* 50 fl. v. a. 22 cubule bucate, cortelu liberu.

Doritorii de a ocupá vre un'a dintre statiunile acesteia au a-si asterne recursurile adornate cu documintele prescise in statutulu organicu la subscrisulu pan' in 15. octobre a. c. in *Oradea-Mare*.

Oradea-Mare, 15. sept. 1872.

1-3.

In contielegere cu comitetele parochiale *Petru Suci*, inspectoru cerc. de scóle.

CONCURSU

Pentru statiunea de invetiatoriu la scól'a triviala confesionala gr. or. romana de nou infiintata in opidulu *Buteni*, protopopiatulu *Buteniloru*, se publica concursu cu terminu pana in 10. Octovre a. c. st. vechiu.

Emolumintele sánt 300. fl. si 100. fl. bani pentru cortelu. —

Doritorii de a ocupá acestu postu, sunt avisati a-si tramite recursurile documentate conformu stat. org. si adressate comitetului paroch. — catra dlu protopopu *Andreiu Machi* in *Buteni*. — *Buteni* 14 Septembre 1872.

3-3.

Comitetulu parochialu.

in contielegere cu dlu protopopu tractualu

Concursu.

Pentru statiunea invetiatorésca nou infiintata la scól'a a II-a de intai'a clasa confe. gr. orientala romana din *Curticiu* ctulu *Aradului*, protopresbiteratulu *Chisi-Ineului*, se deschide concursu pana in 19. novembre a. c. st. vechiu candu se va tiené si alegerea. —

Emolumintele sunt 400. fl. va. a. salariu anualu, 12. orgii lemne, din care se va in caldi si Scól'a, cortelu liberu cu intravilanu de 800°.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt poftiti ase presentá in un'a din dominecele inainte de alegere, séu india alegerei, la Sta Biserica pentru asi manifestá desteritatea in antare, e aru recursurile lecte instruite conformu statutului organicu, si adressate comitetului parochiale se le tramita Inspectorului cercu. *D. Georgiu Chirilescu* in *Chitichaz* (Ctulu *Bichisiu*.)

Curticiu in 1. Septemvre 1872.

3-3.

Comitetulu parochialu,